

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak
torek, četrtek in soboto.

Naročnina za avstro-ogrske kraje
za celo leto 14 K, za pol leta 7 K;
za četrt leta 3.50 K, mesečno 1.20 K;
za Nemčijo za pol leta 7.90, za četrt
leta 4 K; za Ameriko za pol leta
9.50 K za četrt leta 4.80 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljane preste.
Nefrankirana pisma se ne spre-
jemajo. Rokopisi se ne vračajo,
imamo. Enostopna petletna
(širina 88 mm) za enkrat 30 v.,
vsakrat po dogovoru.

47. številka.

V Ljubljani, v četrtek, dne 20. maja 1909.

Leto XII.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo
"Rdečega Prapora", Ljubljana. — Za denarne pošiljave
naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo
"Rdečega Prapora", Ljubljana, Šelenburgova ulica 6/II.

Delavci v Ljubljani in okolici!

Vabimo Vas na

Ljudski shod

ki bo

v nedeljo, dne 23. maja
ob pol 10. uri dopoldne

na

vrtu Narodnega doma

s dnevnim redom:

Novi davki.

Proti namenom vlade Bienenrtha in Bilinskega, ki hoče ljudstvu navaliti več kakor sto milijonov novih indirektnih davkov, ki hoče zvišati vozne cene na železnicah na škodo potnikom tretjega razreda, ki hoče podražiti tovarne tarife tako, da bi se zopet podražil premog, ki pa varuje kapitaliste in veleposestnike vsake žrtve za državne in deželne potrebe, je treba

mogočnega protesta.

Pokazati morate, da niste pohlevne ovčice, ki se dajo brez glasu goniti v gospodarsko klavnico! Pridite torej vsi na shod, da bo

Impozantna Vaša manifestacija.

Okrajni odbor

jugoslovanske soc.-dem. stranke.

Za kmete v Bosni in Hercegovini.

Ponovno smo poročali o zadevi ogrske banke za Bosno in Hercegovino, katero bi bila morala Bienenrthova vlada po soglasnem sklepu poslanske zbornice preprečiti, kateri pa je baron Burian dal koncesijo z izrecnim soglasjem Bienenrthove vlade, kar smo dokazali z zadnjim dopisom, ki ga je Bienenrth v tej zadevi poslal Burianu. Socialni demokrati so v tej zadevi od vsega začetka zavzeli odločno stališče proti banki in ko je banka dobila koncesijo, tudi proti Bienenrthovi vladi, in sicer iz dveh razlogov: Prvič za to, ker je največja nevarnost, da pridejo bosenski kmetje, če se izvrši zemljiška odveza s privatno spekulacijo, v oderuske roke; drugič pa zato, ker je neznosno, da bi smela vlada, ki je izvrševalni organ, prezirati soglasen sklep zbornice.

Zgodilo se je pa, da so se združile nemške "svobodomislne" stranke s krščanskimi socialci, oboji pa s Poljaki, da rešijo Bienenrthovo vlado. Najgrša vloga igrajo krščanski socialci, ki so leta in leta skrajno demagogično rogovili proti "judeomadžarom", sedaj pa so pripravljeni, izročiti bosenske kmete neznašljivemu madžarskemu izkoriščanju, le zato, da ne bi padel njihov ljubljenec Bienenrth.

Da naši čitatelji čim boljše spoznajo stališče socialnih demokratov v tej važni zadevi, objavljamo še poglavitna izvajanja iz govorov, ki so jih imeli socialno-demokratski poslanci na zadnji seji

aneksijskega odseka. Ti govori tudi zelo pojasnjujejo vso zadevo.

Prvi je govoril poslanec Pernerstorfer, ki je nastopil proti trditvi finančnega ministra, da je vlada samostalen faktor. Po konstitucionalnih pojmi, ki veljajo v Avstriji, sta le parlament in krona faktorja zakonodajstva. Od obeh teh faktorjev je vlada odvisna. Kadar izrazi parlament v kakšni stvari svojo voljo, kakor se je zgodilo v tej zadevi, ima vlada samo dve poti: Ali izvrši voljo parlamenta, ali pa, če soglaša tudi krona, da se volja parlamenta ne izvrši, ima razpustiti zbornico in z novimi volitvami vprašati ljudstvo za njegovo voljo. Pač je res, da so v Avstriji vlade doslej slabo odgovarjale zahtevam parlamenta. Upati pa je, da se bo parlament boljbolj krepčal ter prisilil vlade, ki mu ne slede, da izvajajo posledice iz tega. Bienenrthova vlada pa v tem slučaju ni izvrševala posledic, temveč se je opotekala na vse strani. Izvedelo se je sedaj, da krona ne tiči za to rečjo. Treba se je torej vprašati, kako je mogoče, da se je izvršila neznašljiva reč. Sama brezskrbnost se ne more smatrati za vzrok. Seveda je nedvomno, da imata Bienenrth in Bilinski čiste roke in tudi nimam nobenega poudarka, da bi mislil kaj drugega o Burianu. Ampak vprašati se mora res, če ni čisto preste podkupovanje vplivalo na ljudi, ki so potem zopet vplivali na skupnega finančnega ministra...

Krščanski socialci so v obupni situaciji; kajti veliki so postali v boju zoper "judeomadžare", dočim se sedaj trudijo na vse pretege, da bi rešili sokrivo Bienenrthovo vlado roko v roki z židi in mohamedanci. Socialnih demokratov pa ne vodijo nobeni drugi oziri kakor interesi avstrijskega prebivalstva in bosensko-hercegovske dežele, katere zastopajo po svoji dolžnosti.

Poslanec Daszynski

je izvajal: Mrzlični poizkusi, rešiti vlado, niso vtemeljeni v stvari, temveč izvirajo iz strankarsko-političnih interesov. Krščansko-socialna stranka bi bila razglasila boj proti "judeomadžarom", če ne bi imela pred seboj Bienenrthove vlade. Ta vlada v začetku ni vedela ničesar o stvari; ko je pa izvedela zanje, se je izkazala preslabo, da bi bila izvrševala svojo dolžnost. Vsi člani odseka so bili složni v sodbi o stvari in nežnejše čuteča vlada bi bila gotovo izvajala posledice iz obsodbe. Pravi se, da je vlada bila preslabotna. Toda tudi najslabotnejša vlada ima orožje demisije v rokah. Včasih je demisija vlade naravnost vprašanje časti. Avstrijska vlada je slabo izvršila svojo stvar; to pa zato, ker je birokratična vlada, ker ima službo, ne pa menenja, ker se v parlamentu ne more vkoreniniti. Če bodo krščanski socialci zopet odprli usta proti judeomadžarom, jih bomo spomnili na agrarno banko in ožigosali njihovo politično hianavščino. Do Bienenrthove vlade ne čutim sovraštva, ampak smil se mi.

Obžalovati se pa mora, da se da ta parlament, ki predstavlja moči tridesetih milijonov prebivalstva, v nič devati od te vlade. Kaj bo pomagalo, če se popači prava volja tega odseka, le da se reši vlada? Izšla bo vlada vendar oslajljena iz odseka, ker vsi čutijo, da se je tukaj s soglašanjem vlade nekaj storilo proti volji parlamenta. Če odsek misli, da je moja resolucija preostra, naj vendar opomnim, da je treba ostrih instrumentov, če se hoče izvršiti operacija. Vladi ne bo nič koristilo, če se bo dolgo mučila s topim nožem. Če vam ne ugaja izraz, da je vlada grobo prekršila svojo dolžnost, lahko pra-

vite, da je to storila iz slabosti. Ampak zdi se mi, da bi bilo to še huje za vlado. Ta vlada je menda najslabša, kar jih je Avstrija imela v zadnjih letih, ker brez potrebe korumpira parlament. Mi smo izkazali ljudstvu in parlamentu koristno službo, ko smo stvar obesili na veliki zvon in pokazali, da parlament nima volje, mirno prenašati staro uničujoče gospodarstvo v Bosni in Hercegovini...

Na seji je govoril tudi poslanec dr. Adler, čigar znameniti govor objavimo prihodnjič.

Odsevi in ... sunki iz Trsta.

V Trstu, sredi maja.

Stopamo v volilno borbo. 13. junija se vrše volitve v mestni svet, odnosno deželni zbor tržaski. Delavstvu je odkazanih po novi volilni postavi 20 mandatov od 80. Dvaintrideset tisoč proletarcev voli 20 poslancev, devet tisoč meščanov voli 60 poslancev. V mestu se postavijo kot kandidati tudi jugoslovanski socialni demokrati skupno z italijanskimi. Strogo mednarodno in v znamenju razrednega boja nastopi mednarodna socialna demokracija v Trstu proti italijansko-nacionalni kliki na Velikem trgu in proti slovensko-narodnjakarski kliki v Narodnem Domu. Razredni boj zavednih trpinov proti koristolovskemu, šovinističnemu narodnjakemu meščanstvu, to je geslo v tem boju, to je naš prapor.

Italijanski nacionalci nimajo programa; njih geslo je: sovraštvo do Slovencev. Slovenski narodnjakarji nimajo programa; njih geslo je: Šovrastvo do Italijanov, Lahov, regnikolov i. t. d.

Med ta ostudna in nečloveška načela pa stopa tržasko zavedno delavstvo obeh narodnosti z jasnim programom, z začetno potjo. Zavedno delavstvo hoče narodni mir in gnotno korist splošnega ljudstva. Zahteva od občine in dežele zidanje delavskih snažnih, zdravih stanovanj; zahteva narodno enakopravnost; zahteva municipalizacijo občinskih podjetij. (Tramvajska družba, mestna razsvetljava, popraviljanje mestnega tlaka, pitna voda, vse mora mesto prevzeti v lastno režijo v korist vsemu prebivalstvu, ne pa v korist bogatim zasebnikom in kapitalističnim družbam.) Občina mora ustanoviti posredovalnico dela in zavarovanje proti dolgotrajni brezposelnosti; občina mora skrbeti za zdrava šolska poslopja, za enakopravnost vsem narodom pri ustanavljanju šol; občina mora skrbeti za bolnišnico za otroke in za sirote. Občina ne sme obstojati le v korist zasebnikom, kakor je bila to tendenca dosedaj, temveč v korist splošnosti. Ko pa pride slučaj, da interesi splošnosti nasprotujejo delavstvu, se bodo delavski zastopniki z vso vnetostjo zavzeli rajši za specifični interes delavstva.

Z delavstvom in za delavstvo! To je v kratkih potezah program socialno-demokratske stranke; to bo naloga delavskih zastopnikov, da izvojujejo.

Slovenski narod v Trstu je revnejši nego italijanski, slovenski narod bo imel od tega zastopstva narodne in socialne koristi; narodne in socialne ugodnosti. Vsako odvrčanje slovenskega naroda v Trstu od te poti, ki ima mednarodno in razredno podlago, je smatrati za narodno izdajalstvo in tudi za izdajalstvo delavskih koristi.

Vsi tisti, ki bodo agitirali proti naši stranki, proti našim predlaganim možem, proti našemu programu, ne morejo biti nič drugega, nego zavedni ali nezavedni narodni sleparji, sleparji delavstva, vzdrževalci krivice proti pravici, zmedeni sanjači ali zavedni koristolovci.

Delavci! Vaša sveta dolžnost je, da se primete dela za svoje koristi; sleherni izmed vas mora postati v teh dneh agilen agitator ter mora delovati z vso vnaemo v prosep sebi in narodu za internacionalno socialno demokracijo, za lepšo in boljšo bodočnost človeštva za reveže proti bogatim in njih nesrečnim zagovornikom.

Vsi na krov! In slavili bomo spet novo zmago, nov korak naprej v osamosvojitvi iz bede in iz sužnjosti, v katerem delavstvo vseh narodov ječi, in iz katerega se hoče, se mora — rešiti!

Na delo! V boj!

Zagorski delavci!

V nedeljo, dne 23. maja t. l.
ob pol 3. uri popoldne bo

v dvorani gospoda Mihelčiča velik delavski shod

z dnevnim redom:

1. Novi davki.
2. N. D. O. in socialna demokracija.

Poročal bo sodrug dr. Henrik Tuma iz Gorice.

Važnost dnevnega reda je tako umevna, da je mi treba posebej povdarjati. Na shod so vabljeni tudi vsi nasprotniki.

Sklicatelj.

Agrarno-socialno vprašanje na Francoskem in pri nas.

Dalje.

Stoječ na dejanski podlagi se je velika večina zastopnikov francoskega strankarskega zbora izrekla za važnost pridobitve kmeta za socialno-demokratsko stranko ter se je bavila s tem, kako kmeta pridobiti in organizirati. Rešiti je lahko vprašanje za kmetke delavce in kolone, proti katerim je zavzemati docela isto stališče kakor proti mezdnemu fabričnemu delavcu sploh. V njihovem interesu je, da preidejo produktivna sredstva velikega posestva v last kmečkega delavstva, kakor pri veliki industriji. Ali na Francoskem je od približno 6 milijonov kmetov le 890.000 pravega kmečkega delavstva. Gre torej bolj za vprašanje, kako pridobiti malega kmeta v socialno-demokratsko stranko, to je onega, ki sam s svojo družino obdeluje zemljo z orodjem in ki pridobiva toliko, da si ohrani eksistenco, torej katerega dohodek je tak približno, kakor dohodek meznega fabričnega delavca. Konstatiralo se je na zboru, da je ekonomični položaj malega kmeta na Francoskem manj ugoden, nego oni fabričnega meznega delavca. Mali kmet ima zase bolj zdravo življenje in mnogovrstno gibanje v prirodi. Način njegovega življenja pa je mnogo slabši nego mestnega delavca. Konstatiralo se je, da velika večina francoskega kmeta eksistira le, ker se mnogo slabše oblači nego mezdni delavec, ker mnogo slabše je nego mezdni delavec in ker si ne more privoščiti ob prostem času najmanjše zabave in razvedrila. Po drugi strani se je tudi ugotovilo, da mali kmet ni tako reakcionaren, kakor se navadno misli. Zbor se je posebno oziral na revolucionarni nastop malega kmeta ob novi dobi, ko je šel v boj za staro pravdo, in je posebno konstatiral nastop malega kmeta za časa francoske revolucije, kjer je razkosal z revolucionarno silo veliko bogastva francoskih plemenitav po graščinah.

Naloga socialno-demokratske stranke je torej, buditi to revolucionarno zavest kmeta, kazati mu veliko izkoriščanje po veleposestvu pa posebno po veliki trgovini, ki kmetu naravnost krade plod njegovega dela, niža ceno pridelkov po različnih deželah na škodo kmeta in draži ceno onih potrebščin, ki jih kmet v dotični deželi potrebuje. To je: kjer mali kmet prideluje žito, v tistem kraju niža velika trgovina ceno žita, kjer pa prideluje vino in ni žita, tam pa niža ceno vina in draži ceno žita, tako da mali kmet prodaja v ceno svoje pridelke in kupuje drago svoja živila. Kratko rečeno: veletrgovina najbolj slači malega posestnika. Kadar se kmet zavé, da so veletrgovina, velika industrija, birokratizem in hijerarhija, z eno besedo: kapitalizem, združeni, da nižajo ceno meznega dela fabričnega delavca tako kakor dela malega kmeta, potem uvidi skupni interes in skupni cilj socialno-demokratske stranke. Kakor je bojni klic delavstva: delavstvo vsega sveta, združi se v boj proti zlorabi kapitalizma, polasti se produktivnih sredstev, da bodeš ti, delavstvo, samo določevalo ceno svojemu delu, tako mora tudi enak krik priti iz vrst malega kmeta po enotni svetovni organizaciji, ki

naj združena z delavsko organizacijo razdere izkoriščanje veleposestva in veletrgovine, ki je enako na škodo fabričnemu delavstvu kakor kmečkemu prebivalstvu, obenem pa še energičneje stremi za tem, da razdere veleposestvo. Torej vse revolucionarno stremljenje, vsi končni cilji delavstva in malega kmeta so isti, le način organizacije mora biti drug. Kakor je delavstva združenega po stotinah in tisočinah v enem fabričnem kraju in je prva njegova bojna organizacija strokovna, tako mora biti organizacija malega kmeta v prvi vrsti zadružna: boj potom zadružništva proti izkoriščanju po veletrgovini pri prodaji, boj proti njemu pri nakupovanju potrebščin, združevanje tam, kjer so prirodni odnosi ugodni za združeno delo in obratovanje.

Naša slovenska zemlja je v primeri z drugimi revna, gorata in skoro nikjer ne dovoli tvoritve velikega posestva. Slovenski mali kmet si pomaga le, ako bo intenzivnejše obdeloval svojo zemljo in se združil pri nakupovanju in pri prodaji.

Socialno-demokratska stranka na Slovenskem dobi v velezanimivi debati francoskega strankinega zbora in v njegovih sklepih prav trdno oporo za svoje nastopanje za bodočnost. To je: 1.) revolucionirati kmeta proti izkoriščanju po veletrgovini in proti veleposestvu; 2.) organizirati zadružno in pripravljati ga za kolektivno delo. Konec prih.

Politični odsevi.

* **Bienertova vlada** je, če niso vsa znamenja slepilna, v hudi zagati. »Zmaga«, ki jo je doživela v aneksijskem odseku, je taka, da se ne sme prepogostoma ponoviti, sicer mora Bienertov kabinet umreti za samimi zmagami. Ogrska agrarna banka bo delala vladi še sitnosti v zbornici vsled nujnega predloga, ki ga je vložil dr. Šustersi. Stvar je tako pikantna kakor kaviar. V odseku je hotel stari lisjak Geßmann nadmodriti opozicijo, češ, da je odsek zaključil posvetovanje in da je stvar s tem končana. Napravil je svoje najbolj nedolžno lice, pa je vprašal, po katerem paragrafu poslovnika naj bi se zbornici poročalo o odsekovih sklepih. Ko se mu je dokazalo, da odsek lahko tudi brez naloga vlaga predloge in resolucije, pa je Geßmannova kompanija sklenila zavleči stvar s tem, da bi se o banki poročalo šele tedaj, kadar pride aneksijski zakon sploh na vrsto. To je bilo zelo prebrisano in Geßmannovci so bili prepričani, da je zdaj njih ljubljani Bienert rešen. In glej — čez ta lepi račun napraylja Šustersi predlog križ. Pa prav Šustersi! Kako malo časa je minilo, odkar so bili naši klerikalci in dunajski krščanski socialci kakor politični dvojčki. In zdaj mora biti ravno Šustersi tisti, ki pljuje Geßmannu v skledo. Seveda — velika tragedija to ni in dolgo ne bo treba čakati, pa bo staro prijateljstvo zopet vzcvetelo v polni slavi.

* **Proti finančnemu načrtu** se dviga opozicija od vseh strani — to je očitno. Ampak meščanska opozicija ima svoj poseben pomen. Gospoda se ne jezi, da hočejo obdavčiti pivo in žganje tako kakor ni obdavčeno nikjer, ampak hudujejo se le, da hoče država pobirati davke, ki bi jih radi kar naravnost od dežel jemali. Proti indirektnim davkom sploh nastopa samo socialna demokracija, vse druge stranke pa stoje čvrsto na stališču dosedanjega davčnega sistema, ki naklada bremena revežem, pa se izogiblje vsakemu obremenjanju bogatinov. Med opozicijo meščanskih strank in socialne demokracije je torej treba dobro razlikovati.

* **Tudi za mestno kurijo na Štajerskem**, ki ima dne 24. t. m. volitve v deželni zbor, so socialni demokratje sklenili, postaviti v nekaterih okrajih kandidate, in sicer: Gradec predmestja: sodrug Josip Pongratz, Franc Rader, Mihael Kolleger, Avgust Lindner. 4. mestni okraj (Eggenberg, Andritz i. t. d.) Josip Stamatetz. 12. mestni okraj (Bruck, Aflenz, Marjino Celje i. t. d.) Ljudevit Beer in Josip Pongratz. 13. (Ljubno, Trofaiach i. t. d.) Vincenc Muchitsch in Ivan Zwanzgar. 14. okraj (Judenburg in Knittelfeld) Ivan Kleindienst.

* **Korespondenca »Magyar Tudosit«**, ki ima tesne zveze s Kosutom, je v soboto objavila komuniké, ki je povzročil veliko pozornost. Vodstvo neodvisnjske stranke, bolje rečeno Kosut, nastopa v tej izjavi energično, skoraj strastno proti Justhu. Komuniké pravi: »Posamezni člani neodvisnjske stranke prirejajo tuintam manjše in večje sestanke. Strankino vodstvo ni nikoli odobravalo takih priredb, temveč jih smatra s stališča enotnosti stranke za nevarne. Sklicati strankino konferenco je sedaj nepotrebno.« Neodvisnjsko glasilo »Magyarorszag« ni tega komunikéja niti natisnilo, nasprotno pa piše, da ne more nihče poslancem prepovedati sestankov in pogovarjanja o položaju.

* **V klubu neodvisnjske stranke** je bilo zaradi komunikéja veliko razburjenje. Apponyi je izkušal člane pomiriti in je naglašal, da se ne sme poglabljovati jarek, ki je med neodvisnjaki in med strankami, stoječimi na podlagi pogodbe iz leta 1867. Desider Nagy je odgovoril, da brezna ne

razsirja neodvisnjska stranka, ampak sedeminšestdesetariji, ki bi radi razcepili neodvisnjake.

* **Justhovi pristajali** zahtevajo, naj se skliče strankina konferenca. Svoje politične zahteve so sestavili tako: 1. Vlado mora prevzeti neodvisnjska stranka. 2. Samostalna banka se mora ustanoviti do leta 1911. 3. Do leta 1917 se mora izvesti samostalno carinsko področje. 4. Volilna reforma se ima izvesti brez pluralitete. 5. Vojska vprašanja se odlože na nedoločen čas. Glede na volilno reformo se Justh in Hollo ne vjemata popolnoma. Justh zahteva splošno in enako volilno pravico brez pridržkov, Hollo pa »nacionalne garancije«, torej tako popačenje volilne reforme, da nemadžarski narodi ne bi mogli priti do svojih pravic.

* **Rešitev ogrskih homatij** mora zanimati avstrijsko prebivalstvo, zakaj posledice madžarskih zahtev zadenejo tudi Avstrijo, in sicer pred vsem v gospodarskem oziru. Ogrska samostalna banka ne pomeni le tega, da Madžari lahko nastavijo svoje ravnanje, da izdajo svoje papirje, ampak tudi to, da izgube avstrijski papirji na Ogrskem svojo brezpogojno vrednost, kar mora naravno vplivati na cene na Ogrskem in v Avstriji. Madžari pa zahtevajo tudi samostalno carinsko področje; med Avstrijo in Ogrsko bi imela nastati popolna carinska meja. Že v sedanjih pogodbah je gospodarsko razmerje med Avstrijo in Ogrsko urejeno popolnoma s kapitalističnega in veleposestniškega stališča. Delavstvo in sploh občinstvo, ki konsumira, ima od tega že dovolj škode. To bi se še poslabšalo, če bi morali plačevati carino ne le za živino, ki prihaja iz Rusije, ampak tudi za meso in za moko, ki pride z Ogrskega. Poleg gospodarskih posledic so pa tudi še druge, ki morajo zanimati avstrijsko prebivalstvo, zakaj ni ga naroda v Avstriji, ki bi ne imel rojakov na Ogrskem. Čimbolj so loči Ogrska od Avstrije, tembolj se pa izročajo nemadžarski narodi Madžarem na milost in nemilost, zlasti dokler se tam ne izvrši pravična volilna reforma. Avstrijsko prebivalstvo mora torej zahtevati od svoje vlade, da pazi na ogrske dogodke in da porabi ves svoj upliv za varstvo avstrijskih interesov. V področje avstrijskih interesov spada tudi ogrska volilna reforma in dotedanja brezbriznost avstrijske vlade v tej zadevi za sluzi najstrožje grajo.

* **O razmerah na Ogrskem** se poroča, da je Kosut skoraj popolnoma izgubil vodstvo neodvisnjske stranke in da sta zdaj Justh in — Polonyi na krmilu. Če odgovarja to resnici, so pričakovati zopet ostri boji, o katerih je težko ugibati, kako bi se rešili. Dr. Wekerle je, kakor poroča Magyar Orszag, sestavil načrt za razjasnitev položaja, ki bi obsegal sledeče programne točke: 1. Privilegij skupne avstro-ogrske banke bi se podaljšal začasno za 2 do 3 leta. 2. Neodvisnjska stranka bi dobila še en do dva ministrska sedeža poleg sedanjih dveh. 3. Vojaški izdatki bi se povišali, zato pa bi se dovolile nekatere koncesije v vprašanju službenega jezika, zastav in grbov. 4. Izdelal bi se nov volilni zakon. 5. Sestavila bi se nova koalicija za izvršitev tega programa. Glasila neodvisnjske stranke izrekajo, da bi bila ta stranka pripravljena sprejeti vse pogoje, na noben način pa ne podaljšanja bančnega privilegija. Tudi je nemogoče, da bi se ohranila koalicija. To se pravi: Neodvisnjska stranka bi rada popolnoma sama prišla h koritu. Ampak sedaj bo to težko.

* **Na Finskem** so bile pred kratkim volitve za deželni zbor, ki je bil svoj čas po carjevem nalogu razpuščen. Kolikor se more doslej presoditi, so dobili

socialni demokratje	156.000
Švedi	80.000
Starofinci	109.500
Mladofinci	61.500
agrarci	30.800
krščanski socialci	9.700

glasov. Po tem rezultatu bi štel bodoči deželni zbor približno 75 socialnih demokratov, 24 Švedov, 52 Starofincev, 29 Mladofincev, 25 agrarcev, 5 krščanskih socialcev. Udeležba pri volitvah je bila vzlic slabim vremenskim in prometnim razmeram jako velika. Tudi žene so se udeležile volitev skoro polnoštevilno.

Domače vesti.

— **Ali je to sodnijski proces**, kar se vodi v Zagrebu pod tem imenom proti srbskim »veleizdajalcem«? Tako se mora vprašati vsak, kdor zasleduje tragikomedijo pred zagrebškim deželnim sodiščem. Sedaj ima tudi avstrijski državni zbor priliko, da pogleda nekoliko za kulise Rauchovega pravosodja. Poslanec Masaryk je v petek vložil svoj nujni predlog zaradi tega procesa in iz vtemeljevanja se dobi prav jasna slika tega tendenčnega političnega preganjanja. Ko je prišlo v javnost, da misli Masaryk vložiti predlog, je znani dr. Frank, ki podpira pod masko najradikalnejšega opozicionalca vsako vlado, Rauchovo pa še posebno, poslal na Dunaj nekakšen smešen protest, češ, da je ta proces notranja hrvatska zadeva. Frank je pač tako čeden značaj, da bi s slastjo videl obešati 53 Srbov, če bi le količak služilo njegovim političnim namenom, ki so večinoma tako politični, da se dajo eskompirati v gotovem denarju. Na Frankove proteste se avstrijski parla-

ment seveda ne ozira in tudi predsednik je konstatiral, da je zbornica popolnoma kompetentna, baviti se s to rečjo. Masaryk je v petek samo začel utemeljevati svoj predlog, končal pa je svoj govor včeraj. Na zadnji seji je v glavnem povedal to: Obtožnica zatrjuje, da je bila »veliko-srbska propaganda« razširjena tudi na slovenskem ozemlju v Avstriji in da sta pri tem prizadeta tudi slovenska poslanka Hribar in dr. Krek. V obtožnici se nadalje zatrjuje, da podpira to revolucionarno gibanje moralno, zlasti pa gmotno dinastija Kara-gjorgjevičev. Vse evropsko časopisje obsoja ta proces. Predvsem je jako čudno sestavljen senat, ki razpravlja o tem procesu: Predsednik Tarabocchia se nahaja radi pijančevanja v disciplinarni preiskavi, enega izmed votantov se javno dolži najostudnejših stvari, preiskovalnemu sodniku pa očitajo, da je bil v Varaždinu agent provocateur in preiskovalni sodnik obenem. Zapisniki o preiskavi so ponarejeni in če se pretresa stvarne dokaze, ki se jih navaja, se zdi, kakor da bi bil človek v kakšnem etnografskem ali historičnem muzeju. Sodniki razpravljajo pri vsaki priliki o etnografskih in historičnih reminiscencah, a svedoki morajo pobijati te njihove nazore. Vsakemu posameznemu obtožencu očitajo, da je »propagiral srbstvo in izkušajo dokazati, da nra Hrvatskem sploh ni Srbov. — Propagiranje srbstva proglašajo kot »crimen laesae maiestatis« (hudodelstvo razžaljenja veličanstva). Nobenih dokazov ni za obtožbo radi veleizdajniške revolucionarne agitacije, vrhutega pa so se vse priče nezanesljive. Eden izmed prič je morilec, ki se ni odesedel svoje kazni, drugi je pravkar prišel iz 18mesečne ječe, tretji pa je sam sebe lahko poškodoval, da bi mogel pričati proti obtožencem. Sodniki in svedoki so pristali Frankove stranke, ki ne priznava Srbov. Način, kako se vodi razprava, dokazuje, da temelji vsa stvar na slabi politični tendenci.

— **Klerikalna lojalnost** se je zopet sijajno izkazala ob volitvah za pokojninski zavod privatnih uradnikov, ki so se vršile v nedeljo v Trstu. V »Slovenskem Narodu« in v »Slovincu« so se citale zadnji čas novice, v katerih so se vabili službo-dajalci in službojemalci, naj vposljejo nepopisane glasovnice nekakšnemu liberalno-klerikalnemu odboru. Ker je že stara navada, da pozabljajo naši liberalci in klerikalci na vsa politična nasprotja, kadar gre za podobne volitve, se nismo nič čudili in se nismo niti ozirali na te novice. Naenkrat se je pa pokazalo, da stvar le ni tako nedolžna, ampak da tiči v njej prav dozorela klerikalna lopovščina. V Trstu se je bil namreč sestavil nekakšen volilni odbor za te volitve, ki je imel nalogo, postaviti kandidate, ozirajoč se na to, da pripadajo člani pokojninskega zavoda najrazličnejšim strankam. V imenu ljubljanskih klerikalcev se je obrnil ravnatelj Škerbinc do tega odbora z željo, da bi se volilni odbor izrekel za izločitev kranjske dežele iz tržaškega zavoda in da bi se Kranjski prepustili trije mandati. Njegovi želji se je ugodilo s pogojem da mora biti po en kandidat od liberalne, klerikalne in socialno-demokratske stranke. To je gospod Škerbinc sprejel in se je odpeljal v Ljubljano. V Trst je naznanil tri imena. Tržaški odbor je bil tako previden, da je vprašal tudi socialno-demokratsko stranko v Ljubljani za njenega kandidata in se mu je brzojavno naznanilo ime sodruga Čobala. A glej — v Škerbincem naznanilu ni bilo sodruga Čobala in sploh se v Ljubljani nihče ni obrnil do socialno-demokratske stranke radi kandidate. Kako se pravi temu? V Trstu obljubujejo, da se postavijo kandidati od vseh strank, potem pa postavijo kandidate po svoji volji, ne da bi le vprašali socialno demokracijo! To se pravi, da so hoteli oslepariti socialne demokrate in če je poslanec sodrug Pagnini dejal gospodu Škerbincu, da je tako ravnanje nelojalno in nesramno, je zastopnik klerikalcev alikal le resnico. Naenkrat so potem klerikalci priporočali kranjskim članom, naj se ne udeležijo volitev »zaradi čudnega postopanja Tržčanov«. Če bi bili klerikalni poštenjakovi povedali resnico, bi bili člani spoznali, da je bilo le njihovo ravnanje »čudno«. In to »čudno« ravnanje si bo treba zapomniti za bodočnost.

— **Boj proti kobilicam na Krasu.** »Kroatische Korrespondenz« poroča, da je poljedelsko ministarstvo dovolilo 100.000 K kot podporo za uničevanje kobilic na Goriskem, posebno na Krasu. Isti list piše, da namerava vlada kupiti 5000 puranov na Hrvatskem in v Dalmaciji ter jih po jako nizkih cenah izročiti Kraševcem, češ, da so se purani izkazali kot izvrstne pokončevalce kobilic. Omenjeni list pripoveduje tudi, kako so Kraševci prepričali poljedelsko ministarstvo o nesreči, ki jim preti od kobilic ter je nagnili do zgoraj navedene podpore. Poslali da so namreč poljedelskemu ministarstvu več zabojev, v katerih so se nahajale večje kepe zemlje s travo vred, na katerih se je nahajalo vse polno kobilic. Tako so izračunali, da jih je prišlo na štirinajski meter 180. Kakor rečeno, vse to pravi »Kroatische Korrespondenz«.

— **Smrt valed padca pod bicikljem.** V Ogleju je zavezil neki kolesar iz Gradeža v krčmarja Jos. Peteana. Ta je padel ter se pri padcu tako poškodoval, da je čez nekaj časa v velikih bolečinah umrl. Baje si je pretresel tudi možgane.

— **Smrtina nesreča.** Pri delu ob kanalu v Trziču je udaril velik kamen delavca A. Kampusa v prsi. Kampus je vsled udarca umrl.

Tržiški delavci!

V nedeljo, dne 23. maja

ob 3. uri popoldne Vas vabimo na

Ljudski shod

ki bo

v gostilniških prostorih gosp. Kavčiča
z dnevnim redom:

Protest proti novim davkom.

Poročevalec sodrug ETBIN KRISTAN iz Ljubljane.

Delavci! Skrbite za mnogoštevilno udeležbo, da bo Vaš shod mogoča manifestacija proti napadu na Vaše gospodarsko življenje.

Sklicatelj.

Lesni delavci v Ljubljani imajo na praznik, v četrtek, dne 20. maja ob 9. uri dopoldan pri „Levu“ na Marije Terezije cesti shod. Tovariši! skrbite za popolno udeležbo.

Štrajk v češkem premogarskem revirju. V petek je ustavilo v Miešu v Karl-šanti 1380 ljud delo. V soboto se jim je pridružilo še 1098 mož. Vzrok tej ustavitvi dela je, razglas direktije zapadno-češke premogarske družbe, da se zniža 15% doklada na 5%. Direktija je sedaj delavcem ponudila teh 5% nazaj, če se zavežejo, da tekom treh let ne bodo nobene zahteve glede zvišanja mezde vložili.

Zadnje vesti.

Državni zbor.

Konferenca načelnikov. Dunaj, 19. maja. Splošno začudenje je obudila včeraj po končani seji klubskih načelnikov vest, da zbornica za sedaj ne bo imela več seje, temveč da se prihodnja seja naznani pismeno. Pravi se, da ima biti prihodnja seja dne 2. junija. Na dnevnem redu ostane pač še prvo čitanje finančnega načrta; vendar se pa lahko smatra, da je ta načrt že pokopan.

Seja klubskih načelnikov se je vršila pod vodstvom predsednika Pattaja. Navzoč je bil tudi ministrski predsednik baron Bienerth. Določiti se je imel delovni program za bližnjo dobo. Dr. Pattaj je povdarjal, da je treba pospešiti posvetovanje proračunskega odseka, v zbornici pa prvo čitanje finančnih predlog. V ta namen je nujno potrebno, da se odloži Sušteršičev nujni predlog o bosenski agrarni banki.

Poslanec Seitz je vprašal Bienertha, če imajo vladne stranke namen, nastopiti za finančne predloge, zakaj čuje se, da je tudi med Poljaki, Nemci in kršč. socialci veliko nasprotje proti tem predlogom.

Bienerth je dejal, da vlada pozdravlja dejstvo, da namestava proračunski odsek pospešiti svoje delo; vztrajati pa mora na tem, da se finančne predloge, ki so vložene v zbornici, čimprej rešijo vsaj v prvem čitanju, da se morejo odkazati odseku.

Chiari (nemški nac.) je izjavljal, da je povsem nemogoče, da bi proračunski odsek končal svoje posvetovanje do binkosti.

Gessmann je lomil kopje, da se morajo spraviti finančne predloge na vsak način čimprej na dnevni red, čeprav se krščanski socialci ne strinjajo popolnoma z njimi.

Sušteršič je zahteval, da se obravnava njegov nujni predlog. Pripravljen je pa, če je treba zaradi proračunskega odseka, da vzame svoj nujni predlog nazaj, pa ga vložijo zopet po binkostih.

Bienerth je povedal, da je dobila vlada načrt za bosansko ustavo šele pred par dnevi od skupnega finančnega ministarstva.

Govorili so še Pergelt, Battaglia in Pattaj. Na to se je sklenilo, da se z današnjo sejo zaključijo predbinkostno zasedanje. Proračunski odsek bi imel tudi med počitnicami seje.

Masarykov nujni predlog. Dunaj, 19. maja. Včeraj je Masaryk v zbornici nadaljeval utemeljevanje svojega nujnega predloga zaradi »vle-izdajniškega« procesa v Zagrebu. Iznačil je to razpravo pot politični proces in optima forma, ki se je umetno konstruiral. Kritiziral je znane Friedjungove članke.

Nemški nacionalac Sylvester je govoril proti nujnosti.

Ivanišević (dalm. Hrvat) je imenoval zagrebški proces aramoto za Hrvatsko.

Mayr (kršč. soc.) je dejal, da sedanji trenotek ni primeren, da bi avstrijska zbornica posegala v proces.

Biankini je imenoval Mayrova izvajanja brezsrčna in zatajitev evropske civilizacije.

Baron Bienerth je dejal, da so Masarykovi dokazi nejasni in da se imajo v Avstriji samo sodišča baviti s takimi vprašanji.

Markhl (nemški nar.) je govoril proti temu predlogu.

Nemec je izjavil, da bodo socialni demokratje glasovali za predlog. V enakem smislu sta govorila Boljak (Srb) in soc. dem. Pernerstorfer. Potem so sledili popravki.

Za nujnost je glasovalo 167, proti pa 132 poslancev. Potrebne 2/3, večine torej ni bilo, znatno pa je, da je predlog dobil znatno absolutno večino.

Med Staro- in Mladočehi. Praga, 18. maja. Izvrševalni odbor staročeske stranke je izdal obvestilo, da se stranka ne smatra več vezane po kompromisu z Mladočehi, ker da so poslednji tekom zadnjih dveh let večkrat ravnali proti duhu kompromisa.

Novi finski deželni zbor. Peterburg, 19. maja. Zasedanje novega finskega deželnega zbora se odpravi danes. Nova zbornica je tudi opozicijska. Od 200 poslancev je 85 socialnih demokratov, 65 Mladofincev in Svedov.

Ogrska kriza. Budimpešta, 19. maja. Košut noče več ostati v sedanji provizorični lastnosti na čelu trgovinskega ministarstva. Misli se, da dobi v tem slučaju od cesarja nalog, naj prevzame akcijo za razjasnitev položaja.

Svetovno agrarno zvezo hočejo ustanoviti madžarski agrarci. Zveza bi bila mednarodna, sestavljena iz odposlancev vseh večjih gospodarskih deželnih društev in poljedelskih korporacij važnejših agrarnih držav. Sklepe vsakoletnih shodov bi predlagali posameznim vladam in parlamentom. Sedež svetovne zveze bi bil — Budimpešta, kjer bi se nahajala osrednja pisarna in knjižnica. Izdajali bi mednarodno revijo. — Stvar je bosa, dokler je za agrarce egoizem vodilno načelo. In kako naj bi bilo drugače?

Veleizdajniški proces v Zagrebu. Zagreb, 18. maja. Z ozirom na Masarykov nujni predlog in govor v državnem zboru je podal predsednik sodišča Tarabocchia danes pred začetkom razprave tole bahato izjavo: »Nedostojni napadi proti temu sodnemu senatu, osobito proti moji osebi kot predsedniku, ki so se storili pod zaščito imunitete v avstrijskem državnem zboru in ki so vstanu napravili vtis, kakor da bi se hotelo ta sodbeni senat terorizirati in v oči javnega mnenja ponižati, bodo našli odgovor zakonitim potom, za kar so nujni koraki od merodajnega mesta že storjeni, kar dajem zaradi pomirjenja na znanje.« Podobno izjavo so objavile tudi uradne »Narodne Novine«.

Štajerske deželnozbornske volitve. Gradec, 18. maja. V slovenskih okrajih so bili iz kmečkih občin izvoljeni: V sodnem okraju Soštanj, Slovenji Gradec, Marenberg: dr. Karol Verstovšek z 1036 glasovi, liberalac Božič je dobil 395 glasov, v sodnem okraju Celje, Vransko, Gornji Grad, Laško: dr. Ivan Benkovič in Alojzij Terglav, v sodnem okraju Brežice, Sevnica, Kozje: dr. Fran Jankovič, v sod. okrajih Slov. Bistrica, Konjice: Peter Novak, posestnik, v sod. okraju Maribor, St. Lenart, Gornja Radgona, Ljutomer: Franc Robič in Ivan Roškar, v sodnem okraju Rogatec, Šmarje: Jakob Vrečko, kmet na Ponikvi. Iz 17. okraja še ni bil do večera znau definitivni rezultat. Najbrže bo ožja volitev.

V Ljubljani je padel v pondeljek popoldne na Sv. Petra nasipu osemletni šolski učenec Ernest Rus. Ko je Pollakov usnjarski pomočnik Viljem Gothe to opazil, je skočil pri tovarni čez zid ter hitel v vodo po potapljalčevega se dečka. Deček je bil že nezavesten in le še par minut, pa bi bila rešitev prišla prepozno.

Sodrug!

Kdor želi napredek naše stranke, ne sme nikdar pozabiti, da je časopisje najvažnejše orožje v našem boju. Vsak napredek našega časopisja je napredek naše stranke, vsak korak, ki ga more zaznamovati naše časopisje, nas približuje delavskim, socialno-demokratskim ciljem. Razširjajte torej neumorno »Rdeči Prapor«, pridobivajte mu nove naročnike, zahtevajte ga po vseh javnih lokalih, v katere zahajate! Ako bo »Rdeči Prapor« krepak in velik, se poveča in utrdi Vaš vpliv na javnost. »Rdeči Prapor« je Vaš glas, skrbite torej, da se bo slišal v vedno širših krogih! Vse, kar storite za svoje glasilo, ste storili zase, za svoj napredek, za svojo korist. Agitator za strankino glasilo mora biti vsak posamezni sodrug!

Sodrug, somišljeniki! Zahajajte le v take gostilne kavarne in brivnice, kjer je na razpolago Vaše glasilo. . . Agitirajte po vsod za **„Rdeči Prapor“!**

Nizke cene! Velika suknena zaloga!

Priporočljiva slovenska trgovina za moško in žensko blago pri

52-27

sv. Cirilu in Metodu
Ljubljana, Singerjeve ulice 1.

Strokovni pregled.

Pekovski pomočniki ljubljanski so 15. aprila na svojem občnem zboru sprejeli sledečo resolucijo: Slavna c. kr. deželna vlada se pozivlja, naj končno prepove mlinarjem, napolnjevati vreče z obsegom 100 kg moke, in sicer iz enostavnega razloga, ker je 100 kg preveliko breme za enega človeka. Pekovski pomočniki moramo sedaj nositi po 100 kg na svojih hrbtih, in to po noči, ko smo utrujeni od bdenja in našega inace zelo napornega nočnega dela. — Dobro bi sedaj bilo, da bi se pekovi pridružili trgovski uslužbenci in blapci v špecerijskih trgovinah, da bi se res končno ta stvar definitivno uredila. Ni prav, da se poklicane oblasti tako malo brigajo za tako važno zahtevo delavcev-trpinov!

Konsumno društvo za Ljubljano in okolico, vpisana zadruga z omejeno zavezo v Ljubljani, odprta 21., oziroma 22. maja svoje drugo prodajalno, in sicer v Vodmatu, v Bohoričevih ulicah, kjer je sedaj trgovina Dragotina Grila. Opozarja se zato sedaj vse delavce Vodmata, Zelene jame in Most, oziroma Kolodvorskega okraja, da se vpišejo takoj v »Konsumno društvo za Ljubljano in okolico«. Vpisnina znaša eno krono, delež 20 kron. Pristopi se lahko v prodajalnah, oziroma pri zastopnikih in pa v pisarni v Šelenburgovih ulicah št. 6/II.

Dopisi.

Zagorje ob Savi. Občinski tajnik Kerschmigg, false Kersnik, posnema Dolfeta. Še pred pol letom se je milo pritoževal čez Tomo Koprivca, da ga ne pusti do korita pri liberalni posojilnici. Sokoli so bili takrat pri njem divjaki. Tako je tožil svojim sosedom. V času, ko so imeli Sokoli veselo na vrtu gospe Weinbergerjeve, je dejal: Ta sokolska zverina ne da celo noč miru; še spati ne morem; to so hujsi kakor divjaki. Vsaka beseda, ki je prihajala iz njegovih ust, je bila psovka za Slovence.

Radi tega se povprašujejo danes po Zagorju, če je mogoče, da je postal Kerschmigg res voditelj slovenskih liberalcev, ali pa kakor sam pravi N. D. O. Zvedeli smo od zanesljive strani, da sta gospoda Weinberger in Kerschmigg v velikem strahu, da se pri prihodnjih občinskih volitvah vtopita v svoji lastni bahariji. Gospod Kerschmigg pa se hoče rešiti v omenjeno posojilnico; ima že zagotovljeno, da bo računovodja posojilnice in hišnik Sokolskega doma, če se mu posreči spraviti pomembno organizacijo na narodnjaški podlagi na noge.

Da je to pri naših narodnjakih vse dobro, je razumljivo; saj se tudi sami podpisujejo hudiču, če le kaj nese. Ali ni res, Mihče?

Umetnost in književnost.

«Vojna in socialna demokracija.» Cena 30 vin. Pod tem naslovom je izdala »Delavska tiskovna družba v Ljubljani« zelo poučno brošuro, v kateri so uvrščeni govori dr. Adlerja, Seitza, Rennerja, dr. Soukupa in Daszynskega.

Našim čitateljem priporočamo, da se ozirajo na take tvrdke, ki inserirajo v našem listu.

Telefon št. 177

L. Tomažič

zaloga piva

v Spodnji Šiški pri Ljubljani.

—

Gosp. gostilničarjem in p. n. slavnemu občinstvu priporočam

zagrebško in

: češko pivo :

Telefon št. 177

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarnah in brivnicah

„Rdeči Prapor“

Kavarna

„Unione“ v Trstu

ulica Caserma in Torre Blanca

se priporoča.

Katinka Widmayer

trgovina pri „Solncu“ za vodo

Pogačarjev trg

priporoča svojo veliko zalogo 45—13

perila za dame, gospode in otroke. Rokavice, nogavice, kravate, bluže, obleke, predpasnike, čepice, i. t. d. Vezanje umetnih cvetlic. Nagrobne vence s trakovi. Vsa oprava za novorojenčke. Damski slamniki najnovejše mode. Krasne „peče“ vedno v zalogi. Specialiteta za delavce: **Celulloid-ovratniki, prsa in manšete.**

— Nizke cene —

AUSTRO-AMERICANA

Potniki v Ameriko

Hateri želijo dobro, po ceni in zanesljivo potovati naj se obrnejo na

Simona Hinele

v Ljubljani Kolodvorska ulica 12

Kotlovski trg 12

Milko Krapeš

urar in trgovec z zlatino, zapriseženi sodnijski cenilec, Ljubljana, Jurčičev trg 3

priporoča svojo bogato zalogo različnih stenskih in žepnih ur, kakor tudi zlatih in srebrnih verižic, uhanov in prstanov. V zalogi imam tudi gramofone in plošče s slovenskimi napevi in godbo. Z ozirom na bližajočo se velikonočno in binkoštno praznike, naj nihče ne zamudi te prilike, ker bodem prodajal po znatno nizkih cenah. Malo dobička, veliko prometa! Cenike pošiljam zastoj in poštne prosto! 52—26

35 letni velik

uspeh!

52—24

Močan želodec,

pravilno prebavo

ter odprtje telesa

se doseže, ako se uporablja mnogokrat odlikovano

želodčno tinkturo

lekarna Piccolija

Ljubljana, Dunajska cesta.

Steklenica 20 v. Naročila po povzetju.

Krasno

»pomladansko zalogo modnega blaga za gospode in dame priporoča:

Engelbert Skušek

Ljubljana

Mestni trg št. 19.

104—61

GRIČAR & MEJAČ, Ljubljana

Prešernove ulice št. 9

priporočata v največji izbi po najnižjih cenah

obleke za gospode, obleke za dečke, obleke za otroke, površnike za gospode in dečke, žakete za dame, paleto za dame, plašče za deklce.

J. Grobelnik, Ljubljana

Ker sem oddal trgovino na debelo, uljudno sporočam, da sem znatno povečal svojo manufakturno trgovino na drobno, Pred škofijo št. 1.

Lepe novosti za
damske obleke in bluže.
Schrollovi šifoni.
Čisto platno.
Namizno perilo in
robci.

Nakupil sem osebno na Dunaju,
Brnu po brezkonkurenčnih cenah
sukno za moške obleke in površnike
že od K 2.— naprej do naj-
finejših vrst.

Velika
zaloga preprog,
zaves, garnitur
in odej.

Predno nakupite letnega blaga, blagovolite si ogledati mojo veliko, na novo založeno zalogo in pa zahtevajte uzorce. — Prepričali se boste, da kupite ceno in dobro!

Dolnška družba združenih pivovaren Žaloc in Laški trg

v Ljubljani

Telefon št. 168.

Telefon št. 168.

priporoča svojo

izborna pivo v sodcih in steklenicah.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.